O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60410100 – 1.18
"29" 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
________ Elmurodov A.A.
"__" 08 2024

DEVONXONA

EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDITI

ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta’lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	400000	-	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	-	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410100	-	Buxgalteriya hisobi va audit (qishloq xo‘jaligida)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o‘quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o‘quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Alikulov A.I. – SamDVMChBU “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasi professori v.b., iqtisodiyot fanlari doktori

Ishturdiyev H.A. – SamDVMChBU “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasi assistenti

Taqrizchilar:

1. **Toshnazarov S.** – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Buxgalteriya hisobi” kafedrasi mudiri, i.f.d., professor
2. **Mardonov M.** – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Buxgalteriya hisobi va statistika” kafedrasi mudiri i.f.b.f.d. (PhD), dotsent

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasining 2024 yil “____” ________dagi “____”__-son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: ________________ **Eshmuradov U.T.**

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Iqtisodiyot” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil _____ _________dagi ____ -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: ________________ **Alikulov A.I.**

Kelishildi:

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i ________________ **Ro‘ziqulov R.F.**
professor v.b.

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fan shifri: EIOBHAM4404
Fan nomi: Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi
Semestr/yil: 8-semestr/2024-2025 o'quv yili
Kafedra: Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi
Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
10	10	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o'quv binosi, 519-xona**
Telefon: +99890606-41-75; +99894 242-58-57 mobil
E-mail: a_aliqulov@mail.ru hiwturdiyev@gmail.com
Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - Fanni o'qitishdan maqsad - Jahonda eksport-import va valyuta operatsiyalari doimiy ravishda alohida hisobkitob yuritishni talab etadi. Turli mamlakatlar o'rtasidagi mahsulot, ish ёki xizmatlar eksporti ёki importida o'zaro hisob-kitoblar natijasida moliyaviy majburiyatlar vujudga keladi. Mana shu moliyaviy majburiyatlar tashqi savdo munosabatlarida alohida talablar bilan tartibga solinadi. O'zbekistonda eksport operatsiyalarini rag'batlantirish, valyuta siyosatini liberallashtirish orqali xo'jalik yurituvchi sub'ektlar o'rtasidagi valyuta munosabatlari va importni tartibga solish borasida keng qamrovli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Belgilangan vazifalardan kelib chiqib, talabalarga eksport-import va valyuta operatsiyalari hisobi hamda mazkur yo'nalishdagi me'ёriy hujjatlarni zamonaviy talablar asosida o'rgatishdaniborat.
II. Fanning vazifasi – Fanning vazifasi - eksport-import operatsiyalarini amalga oshiruvchi korxonalar hisobsiёsatida ustav kapitaliga chet el valyutasida kiritilgan ulushlari
hisobini yuritishni tadqiq etish, ta'sischilar tomonidan kiritilgan ulushlar hisobini takomillashtirish, eksport operatsiyalarini amalga oshiruvchi sub'ektlarda soliq summalarini shakllantirish, balans valyuta moddalari hisob-axborot ta'minotini shakllantirish, eksport-import operatsiyalarini amalga oshiruvchi sub'ektlar uchun buxgalteriya axborotini va hisob yuritishni takomillashtirish bo'yicha hujjat va hisob registrlarini takomillashtirishdan iborat.
III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- xo'jalik yurituvchi subyektlarda buxgalteriya hisobining nazariy asoslarini, unda qo'llaniladigan asosiy tamoyillar, usullari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***

- xo'jalik yurituvchi subyektlarda buxgalteriya hisobini tashkil etish, xo'jalik mablag'lari va ularning tashkil topish manbalarining harakatini hujjatlarda qayd etish, buxgalteriya hisobi schyotlari va hisob registrlarida o'z vaqtida va to'g'ri aks ettirish ***ko'nikmalariga ega bo'lish;***

- xo'jalik yurituvchi subyektlarda me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida buxgalteriya hisobi va hisobotini tashkil etish, moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va taqdim etish ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, chorvachilik fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta`lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta`lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1."Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi faning predmeti va mohiyati.			
1.1	Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi faning predmeti va mohiyati.	1.1.1. Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi subyekti sifatidagi tavsifi va ular faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari 1.1.2. O'zbekistonda eksport-import va valyuta operatsiyalari hisobini takomillashtirish. 1.1.3. Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi asosiy vositalarning tasnifi, tavsifi va baholanishi.	2
1.2.	Savdo korxonalarining eksport-import operatsiyalari	1.2.1. Savdo korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi tavsifi va ular faoliyatining tashkiliy-huquqiy	2

6.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.

7.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.

8.O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. 2023 yil uchun O‘zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti to‘g‘risida. Toshkent sh., 2022 yil 30 dekabr. O’RQ-813-son.

Axborot manbaalari

9.www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi portali

10.www.imv.uz – O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti

11. www.norma.uz – axborot-huquqiy portal

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a’lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

3 (qoniqarli) baho:

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o‘zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

	buxgalteriya hisobi va auditining mohiyati va hisobi.	asoslari. 1.2.2. Savdo korxonalarida eksport-import materiallarning tasnifi, tavsifi va baholanishi.	
1.3.	Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob-kitoblarni tashkil qilish asoslari.	1.3.1. Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob-kitoblarning sintetik va analitik hisobi. 1.3.2 Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari auditi. 1.3.3. Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi mehnatiga haq to'lash xarajatlarining taqsimoti.	2
1.4	Eksport-import operatsiyalarida valyuta kurs farqlari hisobi	1.4.1Valyuta operatsiyalarini tashkil qilishning iqtisodiy-huquqiy asoslari. 1.4.2. Eksport-import operatsiyalarida valyuta kursining buxgalteriya va auditi hisobi. 1.4.3.Eksport-import va valyuta operatsiyalarni hisobi buxgalteriya hisobi schetlarida hisobga olish.	2
1.5	Bojxonalarda eksport-import operatsiyalari xarajatlari hisobi va xususiyatlari	1.5.1.Bojxonalarda eksport-import operatsiyalarining o'ziga xos xususiyatlari va uning hisobini tashkil etish. 1.5.2. Bojxonalarda eksport-import operatsiyalari xarajatlari hisobining vazifalari. 1.5.3. Bojxonalarda eksport-import operatsiyalari xarajatlarini turkumlash.	2
		Jami soat:	**10**

5.2. "Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi faning predmeti va mohiyati.	1.1.Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi subyekti sifatidagi tavsifi va ular faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari 1.2.O'zbekistonda eksport-import va valyuta operatsiyalari hisobini takomillashtirish. 1.3.Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi asosiy vositalarning tasnifi, tavsifi va baholanishi.	2
2.	Savdo korxonalarining	2.1. Savdo korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi tavsifi	2

	eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditining mohiyati va hisobi.	va ular faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari. 2.2. Savdo korxonalarida eksport-import materiallarning tasnifi, tavsifi va baholanishi.	
3.	Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob-kitoblarni tashkil qilish asoslari.	3.1. Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob-kitoblarning sintetik va analitik hisobi. 3.2 Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari auditi. 3.3. Ishlab chiqarish korxonalarida eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi mehnatiga haq to'lash xarajatlarining taqsimoti.	2
4.	Eksport-import operatsiyalarida valyuta kurs farqlari hisobi	4.1Valyuta operatsiyalarini tashkil qilishning iqtisodiy-huquqiy asoslari. 4.2. Eksport-import operatsiyalarida valyuta kursining buxgalteriya va auditi hisobi. 4.3.Eksport-import va valyuta operatsiyalarni hisobi buxgalteriya hisobi schetlarida hisobga olish.	2
5.	Bojxonalarda eksport-import operatsiyalari xarajatlari hisobi va xususiyatlari	5.1.Bojxonalarda eksport-import operatsiyalarining o'ziga xos xususiyatlari va uning hisobini tashkil etish. 5.2. Bojxonalarda eksport-import operatsiyalari xarajatlari hisobining vazifalari. 5.3. Bojxonalarda eksport-import operatsiyalari xarajatlarini turkumlash.	2
	Jami soat:		**10**

VI. "Eksport-import operatsiyalari buxgalteriya hisobi va auditi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Hajmi (soatda)
1.	Ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini aniqlash	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Fevral 2025	8
2.	Majburiyatlar hisobi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Fevral 2025	8
3.	Soliq va boshqa majburiy	Adabiyotlardan konspekt	Fevral	8

	to'lovlar hisobi	qilib referat yozish	2025	
4.	Ustav kapitali hisobi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Mart 2025	8
5.	Qo'shilgan kapital hisobi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Mart 2025	8
6.	Rezerv kapitali hisobi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Mart 2025	8
7.	Moliyaviy natijalar hisobi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	Aprel 2025	8
8.	Moliyaviy hisobot	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Aprel 2025	8
9.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilish usullari va zamonaviy tizimlari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Aprel 2025	8
10.	«Standart-kost» tizimi bo'yicha boshqaruv hisobini tashkil etish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Aprel 2025	8
11.	«Direkt-kosting» tizimi bo'yicha xarajatlarni hisobga olish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	May 2025	8
12.	«ABC» tizimi bo'yicha boshqaruv hisobini tashkil qilish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	May 2025	8
13.	Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	May 2025	4
	Jami soat:			**100**

VIII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. K.B. Urazov, S.V. Vaxidov-" Boshqa Tarmoqlarda buxgalteriya hisobining xususiyatlari" T, Darslik 2011-yil.

2. Ergasheva Sh. Temirov F. va boshqalar-"Buxgalteriya hisobi" O'quv qo'llanma T.2016-y.

Qo'shimcha adabiyotlar

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. –Toshkent: "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. –Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.